

SUSIKANNAN HOITOSUUNNITELMAN PÄIVITYKSEN VALMISTELURYHMÄN KOKOUS

Valmisteluryhmän kokouksessa aiheena oli uhkaa aiheuttavan suden jatkokäsittely, susikannan hoitosuunnitelman tavoitteet, toimenpiteet ja DNA-tunnistusmenetelmä.

Aika perjantai 10.5.2019 klo 10.00 – 15.00

Paikka Kokoushuone Sali, Mariankatu 11, Helsinki

Osallistujat

Maaren Angeli, Paliskuntain yhdistys
Ere Grenfors, Suomen Metsästäjäliitto
Sakari Mykrä-Pohja, Metsähallitus
Harri Hölttä, Suomen Luonnonsuojeluliitto
Sami Säynevirta, Luonto-Liitto
Timo Leskinen, MTK
Esa Kukkonen, Suomen Kennelliitto
Mikael Luoma, Suomen riistakeskus
Outi Ratamäki, CORE
Taru Peltola, CORE
Ilpo Kojola, Luonnonvarakeskus
Katja Holmala, Luonnonvarakeskus
Marjaana Laaksonen, Suomen Luonnonsuojeluliitto
Vesa Pihajoki, Poliisihallitus

MMM:

Vesa Ruusila, erätalousyksikkö, LVO, MMM (puheenjohtaja)
Sami Niemi, erätalousyksikkö, LVO, MMM
Jussi Laanikari, erätalousyksikkö, LVO, MMM
Henna Väyrynen, erätalousyksikkö, LVO, MMM (sihteeri)

1) Kokouksen aloitus

Valmisteluryhmän puheenjohtaja avasi kokouksen.

2) Uhkaa aiheuttava susi: Vesa Pihajoen puheenvuoro

Vesa Pihajoki Poliisihallituksesta esitteli poliisin päivittämää taulukkoa esitykseksi hoitosuunnitelmaan.

”Uhkaa aiheuttavan suden määritelmä” taulukossa oli määritelty seuraavasti:

1. Huolta aiheuttava susi

Susi tai suden jäljet havaitaan alle 100 metrin etäisyydellä asuin- tai tuotantorakennuksesta, kuitenkin piha-alueen ulkopuolella tai tiellä.

2. Uhkaa aiheuttava susi

A. Suden jäljet havaitaan asutun rakennuksen tai tuotantorakennuksen piha-alueella. Samoin, jos susi havaitaan pihassa ja se poistuu paikalta välittömästi ihmisen havaittuaan. Piha-alueella tarkoitetaan asuin- tai tuotantorakennusten muodostamaa hoidettua aluetta.

B. Jos sudesta saadaan näköhavainto piha-alueella eikä se poistu välittömästi ihmisen havaittuaan paikalta, kyseessä voi suden läsnäolon jatkuessa olla kohdan 3. tilanne.

3. Vaaraa aiheuttava susi

Suden havaitaan liikkuvan rakennetussa ympäristössä tai ihmisten asuinalueilla satunnaista havaintoa ja välitöntä paikalta poistumista pidempään.

4. Vakavaa vaaraa aiheuttava susi

Susi lähestyy ihmistä tai ei muussa kohtaamistilanteessa poistu paikalta (jää kiertelemään tai seuraamaan taikka käyttäytyy uhkaavasti). Samoin tilanteet, joissa susi on jo aiheuttanut tai yrittänyt aiheuttaa henkilövahingon tai on käynyt tai yrittänyt käydä ihmisen ulkoiluttaman kytketyn koiran tai muun kotieläimen kimppuun.

Pihajoki totesi, että kohtien 2-4 tilanteet ovat ihmisten turvallisuutta vaarantavia ja niistä pitää tehdä merkinnät Tassuun. Samoin Tassuun tulee tehdä merkinnät tilanteen 1. mukaisista havainnoista, vaikka niillä ei olekaan välitöntä vaikutusta ihmisten turvallisuuteen (tutkimusnäkökulma).

Riistahallinnolla ja poliisilla on omat hallinnonalakohtaiset ohjeistuksensa siitä, miten viranomaisten tulee reagoida edellä kuvattuihin suden aiheuttamiin uhka- tai vaaratilanteisiin.

3) Mikael Luoman puheenvuoro

Mikael Luoma Suomen riistakeskuksesta piti lyhyen alustuksen aiheeseen liittyen. Luoma esitteli mahdollista toimintamallia susien karkotuksille ja lopetuksille. Mallissa hakemuksia suden häiritsemiseen hakisivat SRVA -toimijat, joilla on metsästyslupa metsästysseuroilta. Luoman mukaan näin siksi, että nykyisinkin poliisin karkotus määräyksissä SRVA-toimijat toteuttavat karkotukset. Heillä on myös osaaminen, kokemus ja heitä koulutetaan. Toimijat ovat ennalta tunnettuja ja tiedettyjä. Luoma totesi, että jos karkotustoimien jälkeen nousisi tarve suden tappamiselle poikkeusluvalla niin hakijana voisivat olla samat SRVA-toimijat. Mallissa mentäisiin siis kohti "viranomaispoistoja". Suomen riistakeskuksen poikkeusluvut susien häirintään harvaan asutulla alueella, taajama-alueilla poliisin määräyksellä.

Luoma kertasi lyhyesti poikkeuslupiin liittyvää sääntelyä. Metsästyslain mukaisesti voidaan karkotukseen myöntää poikkeuksia esimerkiksi koiran, paukkupatruunoiden tai valon käyttämiseen karkotuksen yhteydessä. Luoma kertoi lyhyesti tämänhetkisistä lupaehdoista häiritsemisen / karkotuksen yhteydessä.

Lopuksi Luoma esitteli lyhyesti muutamia mahdollisia linjauspohdintoja. Niiden mukaisesti SRVA toimijat olisivat toteuttamassa karkotuksia, koska heillä on asiasta tietämystä ja niihin liittyen järjestetään tai voitaisiin järjestää koulutusta. Luoma esitteli alustavia linjauspohdintoja: Lähtökohtaisesti suden häiritseminen on hyvin lievä toimenpide. Perusteellinen poikkeuslupakäsittely, kuitenkin käsittelyaika pyritään pitämään kohtuullisena. Poikkeusluvut häirintään priorisoidaan merkinnällä kiireellinen. Käytännössä päätöksen saaminen kestää joitakin päiviä.

Poikkeuslupia suden häirintään myönnettäisiin tapauskohtaisen harkinnan jälkeen, eikä yksittäisen pihavierailun takia. Kyseessä voisi olla esim. päiväsaikaan näköhavaintoja asutulla alueella tai kotieläinvahinkoja tai toistuvia vierailuja eläintilalla.

Lopuksi Luoma toi esille, että poikkeusluvat suden häirintään perustuisivat sellaisiin kriteereihin, että lähestytään jo poikkeuslupaa suden tappamiseksi. Häirintälupiin tulisi olla todelliset perusteet eikä niiden tulisi turhaan työllistää SRVA -henkilöitä.

Luoma kertoi myös lyhyesti suurpetoyhdysheiköiden tekemistä kirjauksista ja siitä, että petoyhdysheiköt kirjaavat taustatietoja susihavaintojen laadusta kirjauksien yhteyteen. Luoma myös kysyi alustuksessaan sitä, millaisia poliisien korvauskäytännöt olisivat, jos SRVA-toimijat hoitaisivat aiempaa enemmän karkotuksia. Luoma totesi, että karkotusluvat ovat hakijalle maksuttomia.

4) Keskustelua aiheesta

Vesa Pihajoki toi esille puheenvuorossa, että osaa tapauksista voidaan hyvillä mielin ohjata riistakeskuksen suuntaan. SRVA:n osalta tilanne on niin, että poliisitehtävien hoitamisesta (virka-apu) voidaan maksaa korvaus.

Sami Niemi maa- ja metsätalousministeriöstä toi esille, että maakuntakerroksien ”uhkaa aiheuttava susi -ryhmässä” ei aina ymmärretty, miksi metsässä 100 metrin päässä tehty havainto ei olisi pihahavainto. Keskustelu alkoi kuitenkin Niemen mukaan tilaisuuksissa aika hyvin kohdentua esitetyn tapaiseen toimintamalliin. Niemi totesi, että kun poliisin esityksen rinnalle tuo Luoman esityksen, alkaa aika hyvin muotoutua toimintamalli. Yksityiskohtaisemmat toimintamallit riistakeskuksen ja poliisin tarkemmin määriteltäväksi. Niemi pohti sitä, että karkotuslupaa ei välttämättä voida myöntää kaikkialle. Voitaisiin toimia niin, että jossain tilanteissa poliisi olisi mukana päätöksenteossa niin, että turvataan sellaiset alueet, jotka jäävät ns. riistakeskuksen ulkopuolelle.

Pihajoki totesi, että pääsääntönä voitaisiin pitää taulukkoa ja muut tapaukset pohtia erikseen.

Luoma totesi, että on tilanteita, joissa maanomistaja ei ole vuokrannut maitaan ja näissä tilanteissa voi tulla samankaltaisia ongelmia kuin pannoitusten kanssa.

Kommentoitiin puheenvuorossa Luoman esitystä toteamalla, että karkotuslupan korkea kynnys herättää kysymyksen, että paikallinen ihminen on todella heikoilla. Susi saa yöllä kuljeksia miten haluaa. Kysyttiin, miten innokkaita SRVA toimijat ovat lähtemään karkotuksiin.

Todettiin, että poliisin edustaja voi antaa karkotusmääräyksen tiettyihin tilanteisiin. Vaatii paljon tahtumia, jotta päästään konkreettiseen karkottamiseen. Jos susi on tullut samalle kiinteistölle tullut useasti, niin on mahdollista, että päästään karkottamaan. Todettiin, että jos kotipihassa törmää suuteen, sen saa hätistää. Tilanne lähentelee pakkotilaa.

Harri Hölttä tuli kokoukseen paikalle n. klo 10.30.

Vesa Pihajoki kertoi, että on antanut pakkotilaan liittyen haastattelun joskus Maaseudun Tulevaisuudelle. Pihajoki kysyi, olisiko tiedotustarvetta sen suhteen, mitä voi tehdä siinä tilanteessa, kun susi tulee pihalle.

Outi Ratamäki toi esille puheenvuorossa, että pelisäännöt suhteessa siihen, mitkä ovat ihmisten mahdollisuudet karkotuksiin ja karkotusmenetelmiin liittyen ovat melko huonosti julkisesti löydettävissä.

Ere Grenfors Suomen Metsästäjäliitosta toi esille puheenvuorossa, että erityisesti Itä-Suomen taustayhteisössä malli / taulukko oli otettu osin kriittisesti vastaan ja haluttaisiin yksityiskohtaisempia perusteluja sille. Nähdään, että malli heikentäisi nykytilaa merkittävästi. Grenfors totesi, että taustajoukoissa oli kysytty, miksi toimivaa systeemiä halutaan heikentää. Osa taas kokee, että tilanne ei ole ollut tähän mennessä hyvä ja että pitäisi olla yhteneväiset käytännöt eri puolilla Suomea.

Kysyttiin, miten itäisessä Suomessa tilanne on toiminut. Onko ollut pihahavaintoja ja onko ollut karkotusmääräyksiä? Jatkettiin toteamalla, että Itä-Suomi on harvaan asuttua aluetta. Todettiin, että Pohjois-Karjalassa on ollut koko ajan susikantaa. Jatkettiin toteamalla, että on tullut välillä vaikutelma, että pihahavaintoasiaa on käytetty metsästyksen perusteluna ja pyyntilupien saamiseksi. Jatkettiin kysymällä, miten nykymalli on toiminut hyvin ja miten tämä muutos muuttaisi sitä.

Vastattiin tähän, ettei ole niin tarkkaa perustelua. Itä-Suomesta tulleessa viestissä todettiin, että saadaan apu joustavasti poliisin kautta ja koetaan, että tilanne heikkenee.

Tuotiin esille, että maakuntakerroksella nousi esille, että on selvittävä syy pihahavainnolle. On joissakin tapauksissa ollut jopa tapana houkutella susi pihalle. On haettu poikkeuslupaa, eikä ole myönnetty, koska haaskaa oli pidetty lähellä asuinrakennusta. On ensin selvittävä syy pihahavainnolle.

Poliisin edustaja totesi, että tämän hetkessä hoitosuunnitelmassa määritellään, että ihmisiä pelkäämätön susi on mahdollista poistaa. Jos nyt avataan asiaa esitetyllä tavalla enemmän, niin käytännössä mikään ei muutu. Kirjataan auki se, miten poliisi tällä hetkellä nykyisten määritelmien ja kannanhoidon kirjausten pohjalta toimii. Tänäkin päivänä 70 metrin päässä metsästä tapahtuvaa susihavaintoa kutsutaan pihahavainnoksi ja se ei vielä aiheuta toimenpiteitä. Kirjataan auki se, miten poliisi tälläkin hetkellä asiaa tulkitsee. Kyseessä on siis nykytilanteen auki kirjaaminen.

Todettiin, että Uudenmaan tilaisuudessa tuli esille, että oli käytetty kumihauleja karkotuksiin. Kysyttiin, voisiko tilanteessa, jossa susi tulee pihaan, ampua sitä kumihauleilla. Tuotiin esille, että riistakeskuksen poikkeusluvassa oli annettu määräys suden häiritsemiseen, ja että saa käyttää-FN laitetta.

Pihajoki totesi, että tutkitaan, jos on ammuttu.

Luoma toi esille esille, että susia voidaan karkotuksen yhteydessä pelästyttää. Etäisyyden on oltava vähintään 40 metriä.

Tuotiin esille, että Ranskassa on käytetty muovikuulia.

Tuotiin esille puheenvuorossa, että olisi luontevaa, että esitetyssä "uhkaa aiheuttava susi" kaaviossa olisi jonkinlaiset suositukset toimenpiteistä. Kysyttiin, voitaisiinko eläin mahdollisesti siirtää esimerkiksi nukuttamalla tilanteissa, jossa toimenpiteille on tarvetta. Tuotiin esille Kuopion tapaus ja todettiin, että eläimelle pitää antaa mahdollisuus siirtyä jostakin paikasta toiseen. Kysyttiin, tuleeko taulukossa esille, kuinka monta kertaa karkotus pitää toistaa. Jatkettiin toteamalla, että sen olisi hyvä olla poliisin ja riistakeskuksen esityksessä.

Vesa Pihajoki vastasi kommenttiin toteamalla, että nämä asiat (toimenpiteet) ovat poliisin ohjeessa. Kannanhoitosuunnitelma ei ole poliisia ohjaava asiakirja.

Sami Niemi totesi, että tavoitteena on huolehtia, että poliisin resursseja käytetään silloin, kun tarvitaan. Selkiytetään riistakeskuksen roolia asiassa.

Jatkettiin keskustelua toteamalla, että on hankala antaa ohjetta pakkotilan suhteen. Ensisijaisesti tuomioistuinlaitos arvioi, onko pakkotilaidellytyksiä olemassa. Poliisi ei voi antaa asiassa neuvoja.

Tuotiin esille, että aiheesta on kirjoitettu nykyiseen hoitosuunnitelmaan. Mainittiin, että Pertti Rannikolla on mainio artikkeli suden salametsästyksestä ja siitä, miten paikalliset antavat hyväksyntää laittomuuksille. Tämä voi liittyä siihen, että koetaan, että viranomaiset eivät ota liian vakavasti susiin liittyviä ongelmia. Todettiin puheenvuorossa, että pitäisi vielä enemmän viestiä siitä, miten pihassiin reagoidaan.

Jatkettiin pohdintaa siitä, miten akuutissa tilanteessa voi toimia ts. suden vieraillessa pihassa ja kun siitä tekee näköhavainnon. Puheenjohtaja Vesa Ruusila kysyi, voiko tehdä karkotuksen ampumalla ilmaan. Voisiko asiaa avata jotenkin hoitosuunnitelmassa?

Vesa Pihajoki totesi, että on antanut haastattelun, jossa ohjeistaa karkotuksen suhteen. Siinä puhutaan myös ohjeistuksesta. Jos susi ei vahingoitu, karkotuksesta tuskin on haittaa. Pihajoki totesi, että asiasta voisi periaatteessa sanoa.

Tuotiin esille, että tutkimuksen näkökulmasta karkotuksiin liittyvää tietopohjaa olisi hyvä syventää. On varmaan kirjattu jotenkin, että karkotuksen lähtökohdat, toteuttajat ja tilanteet vaihtelevat. Olisi hyvä, jos olisi suhteellisen yhtenäinen protokolla. Voitaisiin sitten dokumentoida ja arvioida, onko vaikutuksia suden käytökseen. Jatkettiin toteamalla, että sen selvittäminen, miten eri tavalla toteutetut prosessit vaikuttavat vaatisi mahdollisesti hanketta.

Kommentoitiin puheenvuorossa, että asia vaikuttaa ihmisten suhtautumiseen susikysymykseen ja salametsästyksen. Jos kansalaisella on olo, ettei turvaa perusoikeuksia niin asia voi vaikuttaa laittomuuteen. Sanottiin puheenvuorossa, ettei saisi olla niin, että jos esimerkiksi susi hyökkää koiran kimppuun ja ammut, niin olet lähtökohtaisesti syytetty. Tällaisessa tilanteessa ihmisen täytyy osoittaa, ettei ole tehty virhettä. Kysyttiin samassa puheenvuorossa, tulisiko pohtia, onko lainsäädännön oltava niin.

Vastattiin puheenvuoroon toteamalla, että esitutkinnassa selvitetään totuus. Syyttäjän täytyy näyttää toteen, onko kyseessä ollut rikos. On myös muistettava syytetyn asemaa koskevat oikeudet. Todettiin puheenvuorossa, että pakkotilalainsäädäntö on samankaltainen kuin hätävarjelu. On vaikea nähdä, että prosessi olisi jokin muu. Ruotsissa myös tutkitaan vastaavat tapaukset.

Kysyttiin puheenvuorossa, otetaanko tai voitaisiinko metsästyslaissa ottaa kantaa akuuttiin kohtamistilanteeseen tai karkotukseen.

Kommentoitiin puheenvuorossa SRVA toimintaan liittyen, että on tärkeää muistaa, että kyseessä on vapaaehtoistoiminta. On eroja halukkuudessa ja kyvykkyydessä osallistua karkotuksiin. Kynnyksen tulee olla korkealla. Jatkettiin toteamalla, että joissakin maakunnissa nähdään karkotukset pelleilynä ja ongelman siirtämisenä naapurille.

Sami Niemi toi esille, että aiheesta on keskustelu Ruotsin kollegoiden kanssa. Niemi jatkoi toteamalla, että voitaisiin tarkastella ei-tappavien keinojen käyttämisestä niin, että niistä olisi säädetty laissa.

Mikael Luoma totesi, että karkotusasiaa on mietittävä, koska SRVA toimijoilla ei ole välttämättä hakkuutta tällaiseen toimintaan. Etelä-Savossa on käytössä karhuryhmä ja se on joukko toimijoita, joilla on vahva kokemus karhujen karkottamiseen. Tällainen voisi olla toinen toimintamalli. Sellaiset, jotka haluavat osallistua lähtisivät mukaan.

Pidettiin tauko.

5) Julkisasiamiehen ennakkoratkaisu, hoitosuunnitelman tavoiteosio

Sami Niemi kertoi lyhyesti julkisasiamiehen ennakkoratkaisusta koskien kannanhoidollista metsästystä. FACE oli myös tiedottanut koskien ennakkoratkaisua ja Niemi totesi kannanoton olleen ehkä liian positiivinen sen suhteen, millaisina ennakkoratkaisussa nähtiin kannanhoidollisen metsästyksen reunaehdot.

Niemi totesi, että ennakkoratkaisu on sisäisesti hyvin looginen ja vahvasti perusteltu. Todennäköisesti EU-tuomioistuin ei lähde eri linjoille. Komissio joutuu ohjaamaan tulkintaohjetta sen mukaisesti, miten kritisoiitiin. Niemen mukaan maa- ja metsätalousministeriön tulkintaohjeeseen ohjaamat kommentit ovat vahvemalla pohjalla kuin komission esittämät muutokset.

Niemen mukaan ratkaisun pohjalta jäsenvaltion on kirjattava, mitkä ovat kannanhoidollisen metsästyksen tavoitteet & poikkeus. On osoitettava, ettei voida saavuttaa tavoitetta muutoin. Jos ja kun kannanhoidollinen metsästys jatkuu, todennäköisesti hakijoiden työ ja huolellisuuden tarve tulee lisääntymään. On osoitettava, että tavoitteet toteutuvat.

Olennaista on Suomen suotuisan suojelukannan säilyminen. Asiassa on muistettava, että kantaa ei voida tarkastella yhtenäisenä kolmansien maiden kuten Venäjän kanssa. Ei voida varmistua siitä, että siellä kannettaisiin vastuu. Kantaa voitaisiin tarkastella laajemmalla alueella, jos toimet ovat yhtenäiset. Voitaisiinkin tiivistää yhteistyötä asiassa Ruotsin kanssa.

Sami Niemi esitteli seuraavaksi hoitosuunnitelman tavoiteosiota. Niemi oli laatinut kuvan, jossa oli kaksi kolmiota, jossa olivat hoitosuunnitelman tavoitteet. Lyhyen aikavälin tavoite on turvata pienin elinvoimainen susikanta ja pitemmän aikavälin tavoite saavuttaa suotuisa suojelutaso. Lyhyen aikavälin tavoitteen kolmiossa olivat seuraavat kohdat: 1) vahinkojen ennaltaehkäisy ja nopea reagointi susien aiheuttamaan uhkaan ja vahinkoihin, 2) tieto ja luottamus eri tahojen välillä, 3) suden sietämisen edistäminen ja perustan luominen suden hyväksyttävyydelle. Pitemmän aikavälin tavoitteen kolmiossa olivat seuraavat kohdat: 1) syventyvä ja laajentuva tieto susikannasta, 2) kansalliset susikannan hoidon linjaukset, 3) rajat ylittävä yhteistyö. Nämä ovat myös hoitosuunnitelman keskeisiä muutostekijöitä.

Keinoiksi ja toimenpiteiksi pienimmän elinvoimaisen susikannan turvaamiseksi on ajateltu seuraavia: yhteistyö viranomaisten, tutkimuksen, sidosryhmien ja paikallisten kanssa, susien laittoman tappamisen vähentäminen, monilajinen kannanhoito, suden merkityksen vahvistaminen osana suomalaista luontoa, kansalaisten ja paikallisten vaikutus- ja osallistumismahdollisuudet susikannan hoidossa, paikallistason toiminnan ja yhteistyön (esim. reviiiryhteistyöryhmät) tukeminen, reagointi uhkaa, vahinkoja ja toistuvaa haittaa tai ongelmia aiheuttaviin susiin ja valtakunnan sekä paikallistason

monipuolinen viestintä susista & susiin liittyvistä aiheista eri kohde- ja sidosryhmille. Keinoja ja toimenpiteitä susikannan suotuisa suojelutason saavuttamiseksi ovat esimerkiksi monitieteellinen tutkimus sudesta, ihmisestä ja yhteiskunnasta, DNA-näytekeräysten kattavuus, avoimuus ja tiedon yleis-tajuisuus, yhteistyö Ruotsin ja Norjan viranomaisten ja tutkimuksen kanssa, Suomen susikannan geneettinen monimuotoisuus, rajalaumat ja yhteistyö Venäjän ja Karjalan tasavallan viranomaisten kanssa, susien sietämisen edistäminen paikallisella ja valtakunnallisella tasolla, susikannan seurannan turvaaminen ja kehittäminen tulevaisuuden haasteet silmällä pitäen.

Tämän jälkeen keskusteltiin aiheesta: tavoitteista ja toimenpiteistä. Valmisteluryhmäläisiä oli etukäteen pyydetty miettimään, mikäli heillä olisi ehdotuksia hoitosuunnitelman toimenpiteiksi vahvistettuun hoitosuunnitelmaan peilaten.

Keskusteltiin kotieläinvahinkojen ehkäisemisestä ja siihen saatavista korvauksista. Todettiin, että EU:n komissio mahdollistaa myös esimerkiksi aitojen pystytystyön täysimääräisen korvaamisen.

Timo Leskinen MTK:sta totesi, että hoitosuunnitelmaan voitaisiin kirjata, että vahinkojen ehkäisy voitaisiin rahoittaa EU-rahoitteisesti. Kuitenkaan hoitosuunnitelmassa ei tulisi Leskisen mukaan ottaa kantaa rahastoihin.

Maaren Angeli Paliskuntain yhdistyksestä totesi, että rahojen tulisi tulla porovahinkojen ennaltaehkäisyyn muualtakin, koska porovahinkomäärärahoja ei ole voitu maksaa täysimääräisesti.

CORE:n tutkija Outi Ratamäki kommentoi, että konfliktitutkimuksen näkökulmasta raha ei ole vain rahaa. Se, mistä raha tulee, vaikuttaa siihen, koetaanko oikeudenmukaisesti. Voidaan ajatella niin, että kun EU suojelee niin EU:n pitää korvata. Luonnonvarojen hyödyntäminen ja suojelu ovat osana jännitettä konfliktissa.

Sakari Mykrä-Pohja tuli kokoukseen noin klo 12.25.

Kommentoitiin, että oikeudenmukaisuus ja vastuunjako ovat tarpeellista keskustelua. Tuotiin esille, että hoitosuunnitelmaan tulisi tehdä konkreettisiakin muotoiluja. Tulisi myös huomioida, että Suomessa on eläinlajeja ja että niiden säilyminen tuleville sukupolville on kaikkien vastuulla. Ei pidä vain viestiä, että asia on EU:n vastuulla. Muistutettiin samassa puheenvuorossa, että hirven suhteen koetut hyödyt ja haitat eivät myöskään jakaudu tasaisesti. Myös eläimen elinympäristö, biologia ja käyttäytyminen vaikuttavat siihen, miten eläin koetaan. Todettiin, että asia on hyvä pitää kontekstissa ja muistaa ettei ole aina oikeudenmukainen kokonaisuus. Asioita voidaan kuitenkin koh-tuullistaa.

Kommentoitiin toisessa puheenvuorossa, että eri eläinlajien vaikutukset tarkoittavat hyvin eri kokoi-sia kakkuja eri tahoille, ja tämä tulee muistaa.

Todettiin tavoitteista, että suden sietäminen on negatiivisen kuuloinen. Kysyttiin, eikö se voisi olla yhteiselo. Kysyttiin, voisiko rajat ylittävää yhteistyötä jotenkin avata paremmin? Voisiko olla vain elinvoimainen susikanta (pieni sana pois)?

Ratamäki jatkoi edellistä puheenvuoroaan toteamalla, että suden suojelutaso ja kestävä kanta ovat vastuita, jotka kuuluvat kaikille. Ympäristövastuu kuuluu juridisessa mielessä kaikille. Usein ajatellaan, että lajin suojelulla olisi ikään kuin syy-yhteys vahingonkorvaukseen. Kyseessä on enemmän-

kin avustus tyyppinen korvaus. Ratamäki jatkoi toteamalla, että asiaan liittyy sellaisia luutuneita käsitteitä, joita kannattaa ravistella. Vastuista ja oikeuksista olisi hyvä käydä enemmän keskustelua julkisuudessakin.

Kysyttiin, voisiko tavoitteissa ja toimenpiteissä olla ajatustasolla susikannan hoitaminen? Todettiin samassa puheenvuorossa, että sidosryhmätilaisuuksissa luottamus asia nousi esille ja sen nykyinen puute oli merkittävä.

Sami Niemi totesi, että jokaisen kolmion taakse tulee lisää tekstiä. Myös asiakokonaisuuksista susien laitton tappaminen ja kannanhoidollinen metsästys tulevat hoitosuunnitelmaan. Lisäksi monilajinen kannanhoito, porotalous ja villikoirat. Niemi jatkoi toteamalla, että rajat ylittävä yhteistyö kohdalla tarkoitetaan Suomen ja naapurimaiden yhteistyötä. Niemi jatkoi lisäämällä, että parin viikon päästä on ruotsalaisten ja norjalaisten viranomaisien ja tutkimuksen kanssa tapaaminen ja heidän kanssaan on yhteistyötä kuten tietojen jakoa puolin ja toisin. Suomen pitää mahdollistaa susien siirtyminen Ruotsiin ja heillä on oma mahdollisuus edistää asiaa siellä. Niemi jatkoi toteamalla, että susien sietämiseen ja yhdessäoloon ei voida ottaa liian isoja askelia. Hoitosuunnitelmassa halutaan kuvata asian etenemistä: ensin pohja sietämiselle, hyväksyttävyydelle ja sitten rinnakkaiselolle. Hoitosuunnitelman päivityskierrosta tulee pitää kiivaampaa. Sietäminen etenee pienin askelin.

Puheenjohtaja Ruusila totesi, että alueet Suomessa ovat erilaisissa tilanteissa ja pienin askelin mennään asiassa eteenpäin. Täytyy muuttaa kulttuuria, joka on ollut suhteessa suteen. Muutokset kulttuurissa ovat hitaita, eikä asioita yhtäkkiä laiteta uuteen asentoon. Ollaan siinä prosessissa vielä ja asiassa täytyy olla aktiivinen. Ollaan sitouduttu siihen, että saavutettaisiin suotuisa suojelutaso.

Kommentoitiin puheenvuorossa toteamalla, että sietäminen on todella negatiivinen termi. Vastattiin tähän toisessa puheenvuorossa toteamalla, että sietämistermi ei ole huono. ”Tolerance” termi esiintyy alan kirjallisuudessa.

Tuotiin esille puheenvuorossa, että on ollut tärkeää ja silmiä avaavaa, että on purettu ja avattu mantroja ja tabuja. Hoitosuunnitelmassa tulisi olla oma osio, jossa käydään läpi mantrat, ja että niistä pyritään eroon ja käymään dialogia. Holmala totesi, että luottamus on asia, josta on vaikea saada otetta ja yksi mantroista on sen puute. Päivityksen yhteydessä voisi olla aiheelle oma osio; eikä puhuttaisi yleisesti, että on luottamuspulaa ja pyritään parantamaan. Sen sijaan tulisi olla konkreettisia toimenpiteitä ja ehdotuksia. Pitäisi pureutua siihen, mihin luottamuspula liittyy ja milloin sillä ei ole todellisuuspohjaa.

Esa Kukkonen poistui kokouksesta noin klo 13.00.

Puheenjohtaja pyysi työjärjestys puheenvuoroa ja siirryttiin tarkastelemaan toimenpiteitä.

Kysyttiin, onko toimenpide-ehdotuksia kotieläinvahinkoihin.

Timo Leskinen MTK:sta totesi, että asia on keskeinen samoin kuin ennakkosuojaamisen rahoituksen kehittäminen yleisellä tasolla. Petoaitarakenteiden rakentaminen ja niiden ylläpito on tärkeää. Lisäksi tulisi kehittää ennakkosuojaamisen toimenpiteitä: Life-hankkeissa oli suunnitteilla uuden tekniikan mahdollisuuksien kehittäminen.

Sami Niemi ehdotti, että katsottaisiin ennakoivaa viestintää. Viestintää voitaisiin kohdentaa ennustemallin kautta. Niemi lisäsi, että lammastilallisten tiedot ovat tulossa riistavahinkorekisteriin.

Mikael Luoma totesi, että hoitosuunnitelmassa pitäisi säilyttää koiravahinkotoimenpiteet. Susiliivit ja niiden kehittäminen nousivat Joensuun tilaisuudessa esille.

Timo Leskinen kysyi, voisiko selvittää, olisiko mahdollista antaa pantasusitietoja kesäaikaan. Voisiko karjatilallinen saada tiedon, kun susi on tietyn matkan päässä?

Ere Grenfors Suomen Metsästäjäliitosta totesi pannoituksiin liittyen, että nykypäivänä voidaan olettaa, että akkuteknologiaan panostetaan. Kehityksen täytyy olla suhteellisen nopeaa ja siihen pitää myös reagoida. Kaikki lisäaika ja reaaliaikaisuus tulee hyödyntää pantatiedoissa.

Keskusteltiin pannoituksiin liittyvästä lainsäädännöstä ja Jussi Laanikari maa- ja metsätalousministeriöstä toi esille, että yksi mahdollinen kirjaus voisi olla, että metsästyksen määritelmää tarkastetaan niin, että pannoitus ei ole metsästystä. Välttämättä lupaa pannoitukselle ei tarvitsisi kysyä metsästyksen oikeuden haltijalta.

Kysyttiin, voisivatko alfaparien pantatietojen tuleminen olla asennettu niin, etteivät ne tulisi synkronoidusti? Ilpo Kojola Luonnonvarakeskuksesta vastasi tähän, että tämä on mahdollista.

Keskusteltiin siitä, olisiko mahdollista näyttää pannoitustietoja kesällä. Ilpo Kojola toi esille, että asiaa voitaisiin miettiä. Elokuun alkupäivistä eteenpäin lammasvahinkoja alkaa esiintyä. Kesä-heinäkuu periaatteessa voisi olla suojattu.

Puheenjohtaja totesi, että perustasolla pantojen tuottaman tiedon hyödyntäminen on siis asia, joka tulee mainita. Puheenjohtaja kysyi, tuleeko muita toimenpiteitä mieleen.

Maaren Angeli totesi, että porovahingot tulee mainita. Angeli totesi, että pääasiassa nykytilannetta pidetään kohtuullisena ja toivotaan jatkettavan tulevaisuudessa niin, etteivät vahingot tulisi suuriksi. Toivotaan, että saataisiin mahdollisimman nopeasti poikkeuslupia.

Ilpo Kojola totesi, että PESÄ-sovelluksen vahinkoilmoituksiin olisi hyvä saada tieto siitä, kuinka monta sutta oli tekijänä. Keskusteltiin aiheesta ja tuotiin esille, että pedon tappama poro on itsensä jo havainto ja lisäkenttään olisi hyvä saada lisätietoa. Maa- ja metsätalousministeriöstä Jussi Laanikari totesi, että lisäyksen kirjaaminen on teknisesti mahdollista. Laanikari totesi, että Pesä-sovellus on lisäämässä suosiotaan.

Sami Säynevirta Luonto-Liitosta kysyi, olisiko mahdollista maksaa elävistä susista korvauksia maa- kotkan tapaan poronhoitoalueella. Säynevirta jatkoi toteamalla, että näin mahdollistettaisiin suden siirtyminen Skandinaviaan. Säynevirta kysyi, onko mahdollisuuksia petovahinkojen ehkäisyyn korvauksilla.

Maaren Angeli Paliskuntain yhdistyksestä toi esille, että kyseessä olisi vaikea järjestelmä. Tuhoaisi poron joissakin paliskunnissa.

Keskusteltiin reviiiryhteistyöryhmistä ja niitä koskevista mahdollisista toimenpiteistä ja kirjauksista. Mikael Luoma toi esille, että niitä joudutaan tarkentamaan. Joissakin paikoissa on syntynyt vääranlaisia käsityksiä yhteistyöryhmien tehtävistä. Paikallinen tiedonjako on tehtävistä yksi keskeisimpiä.

Tuotiin esille, että maakuntakierroksella nousi esille tilanne, jossa oli kahden maakunnan alueella lauma. Yksi tilallinen houkutteli haaskalla susia pihalleen, mikä johti siihen, että lauma oli myös toisen maakunnan alueella. Yhteistyöryhmä olisi tällaisissa tilanteissa keskeinen: voisiko yhteistyöryhmä kyseenalaistaa ja tuoda esille haaskoihin liittyviä ongelmia.

Tuotiin esille puheenvuorossa, että yhteistyöryhmät ovat kokoonpanoiltaan melko erilaisia. Kysyttiin, olisiko hyvä määritellä tarkasti kokoonpano.

Puheenjohtaja totesi, että resursseja tarvittaisiin yhteistyöryhmille. Puheenjohtaja kysyi, onko yhteistyöryhmien rooliin liittyen ajatuksia.

Mikael Luoma toi esille, että on kannustanut tuomaan susiin liittyviä tärkeitä asioita ja ongelmia esiin riistakeskukselle. Luoma jatkoi kysymällä, mikä voisi olla riistaneuvostojen rooli. Luoma lisäsi, että reviiriyhteistyöryhmien yhteistyö riistaneuvostojen kanssa lisäisi myös reviiriyhteistyöryhmien merkittävyyttä.

Puheenjohtaja toi esille pannaotuksiin liittyvät luvat ja kysyi, voisiko reviiriyhteistyöryhmä olla avuksi asiassa. Ilpo Kojola totesi, että kyseessä on kiinnostava ehdotus, jota täytyy tarkemmin miettiä. Luken edustajat voisivat mahdollisesti käydä kokouksissa esimerkiksi esittelemässä pannaotuksiin liittyvää kuviota ja niiden etuja.

Tuotiin esille puheenvuorossa, että olisi hyvä, jos ryhmiä olisi kasassa ennen kuin reviiri muodostuu. Vastattiin tähän tuomalla esille, että se on vaikeaa ennen kuin alueella on susipari.

Keskusteltiin sietämisestä ja avoimesta tiedonjaosta. Mikael Luoma toi esille puheenvuorossa, että tiedon popularisointiin pitäisi panostaa. Luoma jatkoi toteamalla, että sietämistä lisää kiistaton kanta-arvio. Palautteet petoyhdyshenkilöille ja sen edistäminen on tärkeää. Luoma totesi, että tiedonjaon suhteen yksi foorumi olisi hyvä ja se selkiyttäisi samalla tiedon löytymistä.

Kommentoitiin toisessa puheenvuorossa tuomalla esille, että tullaan myös siihen, ettei haluta luottaa. Kysyttiin, pitäisikö hoitosuunnitelmassa nostaa esille, että puhutaan laumamääristä yksilömäärien sijaan. Laumojen koon arviointi on melko toissijaista.

Todettiin, että SML tukee laumatarkastelua.

Ilpo Kojola vastasi, että voitaisiin kirjata, että tavoite on laumojen määrä (lisääntyvien yksilöiden) määrä. Puheenjohtaja totesi, että tästä tuntuu olevan melko suuri yksimielisyys.

Siirryttiin keskustelussa eteenpäin ja kysyttiin, mitä ovat paikalliset vaikutusmahdollisuudet?

Tuotiin esille, että maakuntakierroksella esille nousi, että yhdessä ryhmässä koiravahinkojen suhteen seurat olivat muuttaneet toimintatapojaan ja laatineet Whatsapp-ryhmiä. Sudet eivät siis estäneet koirien käyttöä.

Tuotiin esille puheenvuorossa, että petoyhdyshenkilöiden koulutus on tärkeää.

Mikael Luoma toi esille, että luottamuksen rakentamiseen ja sietämisen ja avoimuuden kannalta tärkeitä ovat yhteinen tekeminen ja avoin tiedon jako. Luoma toi esille, että moni arvosti sitä, että ministeriö jalkautui kentälle. Jalkatyötä kentälle pitää tehostaa. Tarvitaan jotain muuta kuin avoimia yleisötilaisuuksia.

Puheenjohtaja Ruusila toi esille, että Pohjois-Karjalassa on ollut aktiivinen suurpetoneuvottelukunta. Olisiko rakennettavissa konseptia alueellisille tilaisuuksille?

Kysyttiin, voisiko tilaisuuksissa olla fasilitaattoreita.

Mikael Luoma toi esille, että voisiko jo olemassa olevia hirvi- ja suurpetotilaisuuksia kehittää? Voisiko ottaa mukaan paikallistasoa, koska keskustelu menee ylätasolla.

Puheenjohtaja totesi, että lähtökohtaisesti on hyvä, että olemassa olevia instansseja käytetään ja kehitetään.

Keskustelu siirtyi hetkeksi takaisin uhkaa aiheuttavan suden määritelmään. Kysyttiin, milloin riistakeskus koostaa kokemukset karkotusten tehokkuudesta. Mikael Luoma toi esille, että on tehty raportti ja voidaan laittaa se jakoon. Karkotustapauksia on ollut 6 kappaletta, eikä niistä oikein voi tehdä johtopäätöksiä.

Jatkettiin keskustelua toimenpiteistä. Mikael Luoma toi esille, että petoyhdysheiköiden toimintaa tulee kehittää. Kysyttiin toimenpiteisiin liittyen, mitä termiä käytetään laittomasta tappamisesta. Kysyttiin, voisiko teemaan liittyen olla toimenpide poliisin johdolla.

Vesa Pihajoki totesi, että kannanhoitosuunnitelmasta huolimatta erävalvonnan kehittäminen on asialistalla niin, että laitoksille on tulossa päällystötasoinen virkamies. Joka laitoksella tulisi siis olla päällystötasoinen henkilö, joka voi ohjata erävalvontaa. Rajaseuturyhmämalli otetaan toimintaan: Muodostetaan rajaseuturyhmiä, jotka tulisivat todennäköisesti syksyllä keskittymään laillisen metsästyksen valvontaa ja kevätpuolella keskittyisivät analyysiin perustuvaan valvontaan ja kohdennettuun valvontaan. Mallissa mukana ja yhteistyössä olisi myös erävalvonta. Saataisiin törkeimpiä metsästysrikoksia paljastettua. Vesa Pihajoki totesi, että voi kirjoittaa aiheesta hoitosuunnitelmaan.

Lopuksi keskusteltiin vielä DNA-seurannan kattavuudesta ja vakiinnuttamisesta. Nähtiin tärkeänä laajentaa DNA-näytekeräystä ja asia oli noussut esille myös maakuntakierroksella.

6) Alustus, Marjaana Laaksonen, SLL

Marjaana Laaksonen Suomen Luonnonsuojeluliitosta tuli paikalle noin klo 14.00.

Lopuksi Marjaana Laaksonen Suomen luonnonsuojeluliitosta kertoi DNA-tunnistamismenetelmästä, jota voidaan hyödyntää selvittäessä, onko susi vai koira aiheuttanut lammas-, poro- ja tuotantoeläinvahingot. Laaksonen toi esille, että lammastiloilla on sattunut koirien hyökkäyksiä. Usein kuitenkin oletetaan, että susi on ollut todennäköisin syyllinen. DNA-tunnistusmenetelmä näyttää heti ja selkeästi, kumpi on tekijä (koira vai susi). Tunnistusmenetelmä on erityisen hyödyllinen lumettomana aikana. Tunnistusmenetelmää voitaisiin hyödyntää myös porovahinkojen kohdalla selvittäessä, onko vahingonaiheuttaja ollut susi vai koira. Laaksonen mukaan vuonna 2017 kirjattiin susi 21 lammastilalle vahingon tekijäksi, vakuutusyhtiöiden korvaamia koirien tekemiä vahinkoja on kuitenkin huomattavasti enemmän. DNA-analyysi tehdään Turun yliopiston biologian laitoksella toimivassa Evoluutiobiologian sovelluskeskuksessa.

Laaksonen totesi, että tunnistusmenetelmä pureutuu myös irtokoiruongelmaan. Tunnistusmenetelmällä voi olla vaikutuksia esimerkiksi koettuihin pelkoihin. Vahinkojen tunnistamisella on paljon vaikutuksia ja siksi menetelmä kannattaa ottaa käyttöön. Vahingon tunnistaminen hälventää epätietoisuutta siitä, mikä on ollut vahingot aiheuttaja. Kysymys on siitä, että saadaan faktatieto.

Kysyttiin, miten saa viranomaisen paikalle ottamaan näytteen?

Laaksonen totesi, että tulisi ottaa yhteys maaseutuviranomaiseen, joka ottaa näytteen. Myös paikalle esimerkiksi poliisi lopettamaan ja SRVA paikalle. Laaksonen toi esille, että näytepakkaukset eivät ole kalliita. Laaksonen mukaan alueittain on ollut tieto, kuka ottaa näytteen.

Kysyttiin, onko arviota, millä todennäköisyydellä tulos saadaan, jos koulutettu henkilö ottaa näytteen. Laaksonen toi esille, että asiaan vaikuttaa ilman viileys näytteenottohetkellä. Näyte kannattaa ottaa kuolleen eläimen selkäpuolelta. Jos lampaat makaavat auringossa, niin näytettä ei välttämättä saada.

Todettiin, että tunnistusmenetelmällä kerätyn DNA:n pitäisi mennä samaan tietopankkiin kuin muutkin susia koskevat DNA-keräykset. Jatkettiin toteamalla, että näyte menisi poikkeuslupan perusteeksi.

Laaksonen totesi, että asian etuna on se, että voidaan kohdistaa poikkeuslupa paremmin tiettyyn yksilöön.

Kysyttiin, onko käsitystä koirahyökkäyksien yleisyydestä.

Tuotiin puheenvuorossa esille, ettei ole tietoa. Todettiin puheenvuorossa, että tuntuisi luontevalta, että otetaan näyte.

Kysyttiin, kuka maksaa näytteen analysoinnin? Laaksonen totesi, että maaseutuviranomainen voisi ottaa sen ja kykenisikin ottamaan. Laaksonen mukaan analysointi ei maksa isoja summia siihen nähden, mitä yhteiskunta maksaa vahinkoihin liittyvistä jatkotoimenpiteistä. Näytteen analysoijan kanssa on sovittu, että hinta on puolitettu alkuperäisestä.

Todettiin, että jos osoittautuisi sudeksi MMM korvaisi vahingon. Jos kyseessä on koira, menisi lampurin piikkiin.

Laaksonen totesi, että lammaskasvattajat ovat ajatelleet myös naapurisopua. On hyvä olla testi, että asia saadaan varmistettua.

Kysyttiin, olisiko testi mahdollista porotaloudelle. Kysyttiin, onko asiassa perehdytty Ruotsin kokeuksiin.

Laaksonen totesi, ettei tiedä, onko Ruotsissa hyödynnetty vastaavaa menetelmää.

Tuotiin esille, että poronhoitoalueella sattuu aika paljon vahinkoja koirien kanssa. Suurin osa sellaisia, mitä sovitaan ja osa epäselviä. Kymmenen vähintään vuodessa ja arviolta noin sata saattaa olla. Tunnistetaan poropuolella aika hyvin, mitkä ovat suden ja mitkä koiran aiheuttamia vahinkoja.

Kommentoitiin tähän, että lumenmaan aikaan vahingonaiheuttaja on helpompi tunnistaa.

Puheenjohtaja totesi, että mietitään, miten asiasta voisi kirjata kannanhoitosuunnitelmaan. Selventäisi montaa asiaa paikallisesti. Kiitettiin Laaksosta alustuksesta.

Lopuksi käytiin läpi vielä viimeisiä kokousaikatauluja. Puheenjohtaja totesi, että 3.6. lähetetään hoitosuunnitelman työversio kommenteille valmistelu- ja ohjausryhmälle. 29.5. on Valeria Salvatorin ja Estelle Balian FACT-finding matka Suomeen. He suunnittelevat sen pohjalta mahdollista Platformia syksyille.

7) Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti kokouksesta. Kokous päätettiin klo 14.45.